

זהר הקדוש

עם ביאור
הפּתּר וּתּכּבּוד

פרשת שמני • קיום האדם על ידי התורה

לאחר שביאר רבי יצחק שקיום האדם בעולם הוא על ידי הקב"ה יחד עם התורה, יחלוק עליו רבי חייא ויפרש כי קיום האדם הוא על ידי תורה שבכתב ושבעל פה.
רבי חייא אמר לחלוק על רבי יצחק, כי קיום האדם בעולם הזה אינו על ידי חכמה ובינה, אלא **תורה** שכתב ו**תורה** שבעל פה שהם בחינות תפארת ומלכות, הם **אוקמוה ליה לבר**

נש בעלמא - מעמידים ומקיימים את האדם בעולם הזה. ומביא ראיה לדבריו, **הדא הוא דכתיב** - זהו מה שנאמר (בראשית שם) **'נעשה אדם בצלמנו כדמותנו'**, והיינו שקיום האדם הוא על ידי בחינות 'צלם' ו'דמות', שהם תפארת ומלכות. **רבי יוסי אמר** ומוסיף ראיה לדברי רבי חייא שקיום האדם הוא על ידי תפארת ומלכות **מהקא** - מכאן, שנאמר (קהלת ב יב) **'כי מה האדם שיבוא אחריו המלך את אשר כבר עשהו'**, ומדייק שלא נאמר 'עשהו' בלשון יחיד, אלא **'עשהו'** ו**דאי**, בלשון רבים, כנגד תפארת ומלכות. **ודא הוא** - ושתי בחינות אלו הן ענין **צלם** ו**דמות** שנאמר בפסוק **'בצלמנו כדמותנו'**. **צלם** הוא **בדכוּרָא** - בזכר, שהוא ההתפארת, **'דמות'** היא **בנוקבא** - בנקבה, שהיא המלכות. **ועל דא שירותא דאורייתא** - ועל כן תחילת התורה היא אות **ב'** של 'בראשית', לרמז על שתי הבחינות שבתורה, תפארת ומלכות, שעל ידם מתקיים העולם. **ואוקמוה** - וכבר העמידו ופירשו ענין זה.

אחר שביארו רבי חייא ורבי יוסי שקיום האדם והעולם הוא על ידי תפארת ומלכות, והוסיף רבי יוסי שלכן מתחלת התורה באות **ב'** לרמז על שתי בחינות אלו, יבאר עתה רבי יצחק לשיטתו לעיל שקיום העולם הוא על ידי קודשא בריך הוא ואורייתא, שהם בחינת חכמה ובינה כמבואר לעיל, ואות **ב'** של 'בראשית' אינה מרמזת על תפארת ומלכות אלא על התורה.

רבי יצחק שלדעתו קיום האדם הוא על ידי חכמה ובינה, **אמר** לפרש באופן אחר ענין אות **ב'** של 'בראשית', כי היא אינה מורה על שתי בחינות שהן תפארת ומלכות, אלא על התורה שהיא בחינת החכמה כמבואר לעיל. כי הנה יש לשאול, **מפני מה** האות **ב'** של 'בראשית' **פתיחא וסתימא** - פתוחה מצד אחד וסגורה מצד שני. ומתרץ, **אלא** הטעם הוא, כי **בשעתא דבר נש אתי לאתחברא באורייתא** - בשעה האדם בא בתחילת דרכו להתחבר עם התורה, **הרי היא פתיחא לקבלא ליה** - הרי התורה פתוחה לקבל אותו כדי שיזכה להגיע אליה, **ולאשתתפא בהדיה** - ולא זו בלבד אלא התורה פתוחה גם להשתתף עמו כשהוא עדיין בתחילת דרכו, ותעזור לו לעלות בסולם העליה. ועל זה מרמז הצד הפתוח

שבאות **ב'** של 'בראשית'.
ובשעתא דבר נש סתים עיניו מנה ויהו לארחה אחרא - אבל בשעה שהאדם סותם עיניו מן התורה והולך לדרך אחרת, **הרי היא סתימא**

במאמר זה יבואר שבח ומעלת התורה שבו נברא העולם, ובו נברא האדם וע"י התורה מתקיים האדם בעולם, ויבאר באיזו בחינה נברא האדם ואיך הוא מתקיים בעולם. ועל פי זה יבואר בכמה אופנים הטעם שפתחה התורה באות **ב'** תחילה. וידבר במעלת העוסקים בתורה בכלל ובבליה בפרט.

'ויהי ביום השמיני וגו' (ויקרא ט א).
רבי יצחק פתח לפרש את הפסוק **'ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים'** (איוב לח ז). כדי להבין פסוק זה מקדים ואומר, **זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהיב לון אורייתא קדישא** - אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם את התורה הקדושה, שהיא נמשכת מן החכמה הנקראת 'קודש'. שהיא **חדוּתא דכלא** - שמחת הכל, מצד הבינה שממנה נמשכת השמחה. והיא גם **חדוּתא דקודשא בריך הוא** - שמחת הקדוש ברוך הוא מצד התפארת, ו**אטפילותא דליה** - ומקום הטיוּל והשעשועים שלו, **דכתיב** אצל התורה (משלי ח ל) **'ואהיה שעשועים יום יום'**, ומוסיף רבי יצחק ואומר, **ואורייתא כלא חד שמא קדישא איהי דקודשא בריך הוא** - וכל התורה שם אחד הוא של הקדוש ברוך הוא.

ובאורייתא אתברי עלמא - ועל ידי התורה נברא העולם, **דכתיב** (שם) אצל התורה **'ואהיה אצלו אמון'**, שהייתה גדלה אצל הקדוש ברוך הוא, ודורש, **אל תקרי 'אמון'** מלשון גידול, **אלא 'אמון'**, שהתורה היא כלי האומנות שבו נברא העולם. **ובאורייתא אתברי בר נש** - ועל ידי התורה נברא גם האדם, **הדא הוא דכתיב** - זהו מה שנאמר (בראשית א כו) **'ויאמר אלהים נעשה אדם'**, ומבאר את הפסוק, כי 'אלהים' הוא הבינה, ופירוש הכתוב הוא, כי **אמר קודשא בריך הוא לאורייתא** - אמר הקדוש ברוך הוא שהוא הבינה, אל התורה שהיא החכמה, **בעינא למברי אדם** - רוצה אני לברוא אדם. **אמרה קמיה** - אמרה התורה שהיא החכמה, אל הקדוש ברוך הוא שהוא הבינה, **האי בר נש זמין למחטי ולארגזא קמיה** - האדם הזה עתיד הוא לחטוא ולהכעיס לפניך, **אי לא תאריך ורגז עליה היך יקום בעלמא** - אם לא תאריך אפך שלא לכעוס עליו איך יתקיים בעולם. **אמר לה** - אמר הקדוש ברוך הוא, דהיינו הבינה אל התורה שהיא החכמה, **אנא ואת** - אני ואתה, היינו בינה וחכמה, **נוקים ליה בעלמא** - נעמיד אותו בעולם, כי קיום האדם בעולם הוא על ידי חכמה ובינה, **דהא לאו למננא אתקרינא ארך אפים** - שהרי לא לחינם נקראתי 'ארך אפים' (שמות לד ז).

מִסְטָרָא אַחְרָא - אז התורה סתומה מצדה השני שלא יוכל לבוא אליה, ועל זה מרמז הצד הסתום שבאות ב' של 'בראשית'. **כְּמָה דַּאֲתָ אַמְר** - כמו שנאמר **'אם יום תעזובני יומים אעזובך'**, ולא ישפח פתחא - ולא ימצא את הפתח לשוב אליה **עַד דִּיתוּב לַאֲתַחְבַּר בַּהּ בְּאוֹרֵייתָא אֲנִפִּין בְּאֲנִפִּין**

- עד שישוב להתחבר עם התורה פנים בפנים, ולא יתנשי מנה - ולא ישפח עצמו ממנה כפי שכבר אירע לו, כי אחר שכבר פרש מן התורה צריך להתחזק ביותר שלא תמוש ממנו. **וְעַל דָּא אורֵייתָא פִּתְחַת קָמִי בְּנֵי נִשְׂאָא** - ומפני שיש טורח רב לחזור ולהתחבר אל התורה לכן התורה פותחת את עצמה לפני בני האדם, **וְאֶכְרִזָּא וְקָרִי לְהוֹן** - ומכרזת וקוראת להם **'אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם'** (משלי ח ד) **וְכַתִּיב** - וכן כתוב על התורה (שם א כא) **'בראש הומיות תקרא בפתחי שְׁעָרִים בעיר אַמְרִיָּה תאמר'**, כלומר, התורה קוראת ואומרת בכל מקום שיעסקו בתורה תמיד, כדי שלא תצטרך להיפרד מהם, ולא יצטרכו לטרוח כדי לשוב ולהתחבר אליה.

אחר שביאר רבי יצחק טעם צורת האות ב' שבה התחילה התורה, יבאר עתה רבי יהודה טעם אחר בצורת האות ב'.

רְבִי יְהוּדָה אָמַר טעם אחר לצורת האות ב' של 'בראשית', וחולק על מה שאמר יצחק. והוא, כי הנה ב' **'תְרִין גְּגִין וְחַד דְּאֲחִיד לוֹן** - לאות ב' יש שני גגות, היינו שני קוים עליון ותחתון, ועמוד אחד אמצעי האוחז בהם. ושואל **מַאי קָא מֵיָרִי** - מה הכונה בזה. ומתרץ, **אֵלָא עֵינִין שלוש**ת הקוים הוא, **חַד לְשִׁמְיָא** - קו אחד שהוא העליון מרמז לבחינת השמים שהיא הבנינה, **וְחַד לְאַרְעָא** - וקו אחד שהוא התחתון מרמז לבחינת הארץ שהיא המלכות. **וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲחִיד וְקַבִּיל לוֹן** - והקדוש ברוך הוא שהוא התפארת אוחז בשניהם ומקבל אותם, והיינו שהתפארת הוא בריח התיכון המקבל מבניה ומשפיע אל המלכות, ולזה רומז הקו האמצעי המחבר את הקו העליון עם התחתון, וכיון שבאות ב' מרומז חידוש העולם וקיומו על ידי הקדוש ברוך הוא, לכן מתחלת התורה באות זו.

לאחר שביאר רבי יהודה ענין שלוש קוים האות ב', יבאר רבי אלעזר ענין שלוש קוים אלו באופן אחר, שהם כנגד חב"ד, ולפי זה יבאר הטעם שפתחה התורה באות ב'.

רְבִי אֱלֵעָזָר אָמַר לבאר באופן אחר ענין שלוש הקוים שבצורת האות ב', כי הנה ג' **נְהוּרִין אֵינּוּן עֵלְאִין קַדִּישִׁין** - שלושה אורות עליונים קדושים הם, והם שלש הספירות הראשונות 'חכמה בינה ודעת', **וְאֲחִידָן פְּחָדָא** - שהן אחוזות וכלולות כאחת, **וְאֵינּוּן כְּלָלָא דְּאוֹרֵייתָא** - והן כללות התורה, והיינו כללות העשר פתחין פתחא **לְכָלָא** - והם פותחים פתח לכל, כי הם פתחין פתחא **לְמַהִימְנוּתָא** - פותחים את הפתח אל האמונה, כי על ידם משיגים את האלהות הנקרא בכללותו 'אמונה'. **וְאֵלִין בֵּיתָא דְּכָלָא** - והם בית אל עשר

מִסְטָרָא אַחְרָא, כְּמָה דַּאֲתָ אַמְר 'אם יום תעזובני יומים אעזובך', ולא ישפח פתחא, עד דיתוב לַאֲתַחְבַּר בַּהּ בְּאוֹרֵייתָא אֲנִפִּין בְּאֲנִפִּין, ולא יתנשי מְנָה. ועל דא אורֵייתָא פִּתְחַת קָמִי בְּנֵי נִשְׂאָא וְאֶכְרִזָּא וְקָרִי לְהוֹן (משלי ח ד) **'אליכם אישים אקרא ונ', וכתיב (שם א כא) 'בראש הומיות תקרא בפתחי שְׁעָרִים בעיר אַמְרִיָּה תאמר'.**

רְבִי יְהוּדָה אָמַר, ב' תְרִין גְּגִין, וְחַד דְּאֲחִיד לוֹן. מַאי קָא מֵיָרִי, אֵלָא חַד לְשִׁמְיָא וְחַד לְאַרְעָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲחִיד וְקַבִּיל לוֹן.

רְבִי אֱלֵעָזָר אָמַר, ג' נְהוּרִין (ס"א צְדָדִים אֵלִין) אֵינּוּן עֵלְאִין קַדִּישִׁין דְּאֲחִידָן בְּחַדָּא, וְאֵינּוּן כְּלָלָא דְּאוֹרֵייתָא, וְאֵלִין פִּתְחִין פִּתְחָא לְכָלָא, פִּתְחִין פִּתְחָא לְמַהִימְנוּתָא, וְאֵלִין בֵּיתָא דְּכָלָא. וְעַל דָּא בֵּית אַקְרוּ, דְּאֵלִין אֵינּוּן בֵּיתָא. וּבְגִין כְּדִ שִׁירוּתָא דְּאוֹרֵייתָא ב', דְּהָא הִיא אורֵייתָא הִי' (ס"א בֵּיה הִי' אִסּוּתָא) וְאִסּוּתָא דְּעֵלְמָא. וּבְגִין כְּדִ מֵאן דְּאֲשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, כְּאֵלּוּ אֲשְׁתַּדֵּל בֵּיה בְּשִׁמְא קַדִּישָׁא. וְהָא אֲתַמַּר, דְּאוֹרֵייתָא כְּלָא, חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא עֵלְמָה אִיהִי. וּבְגִין דְּאִיהִי שְׁמָא קַדִּישָׁא, פִּתְחָא בְּבֵית דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּשִׁמְא קַדִּישָׁא, בְּתַלְתָּ קַשְׁרֵי מְהִימְנוּתָא.

תָּא חֲזִי, כָּל אֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, מִתְדַבְּקִין בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִתְעַשְׂרֵי בְּעַשְׂרֵי דְּאוֹרֵייתָא, וְאֲתַרְחִימוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹשִׁיט לוֹן יְמִינֵיה (ס"א וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְשִׁים לוֹן).

כָּל שְׁכֵן אֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא נִמְי בְּלִילֵיא. וְהָא אוֹקְמוּתָא, דְּאֵינּוּן מִשְׁתַּתְּפִי בְּשִׁכְנֵתָא (ג"א בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל) וְאֲתַחְבְּרוּ בְּחַדָּא, וְכַד אֲתִי צַפְרָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְעַשֵּׂר לְהוּ בְּחַד חוּטָא דְּחֶסֶד, לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא בִּין עֵלְאִין וְתַתָּאִין.

ומתחברים כאחד עם השכינה. וכד אתי צפרא קודשא בריך הוא מעטר אותם להו בחד חוטא דחסד - וכאשר מאיר הבוקר הקדוש ברוך הוא מעטר אותם בחוט אחד של חסד, כדי לאשתמודעא בין עלאין ותתאין - שיהיו ניכרים בו בין העליונים והתחתונים.

הספירות, כמו בית הכולל בתוכו כל מה שיש בו, **וְעַל דָּא** - ועל כן בשם 'בית' אקרו - נקראו שלש ספירות אלו, **דְּאֵלִין אֵינּוּן בֵּיתָא** - כי הם הבית של עשר הספירות הכלולות בהן. **וּבְגִין כְּדִ שִׁירוּתָא דְּאוֹרֵייתָא ב'** - ולכן תחילת התורה היא באות ב', שהיא 'בית', **דְּהָא הִיא אורֵייתָא** - שהיא 'בית' הוא התורה, כי 'בית' הוא בחינת חכמה בינה דעת שהן הבית של כללות עשר הספירות שהן בחינת התורה. **וּמוֹסִיף, בֵּיה הִי אִסּוּתָא דְּעֵלְמָא** - בתורה נמצאת רפואת העולם.

וּבְגִין כְּדִ - ומפני שהתורה היא בחינת העשר ספירות, לכן **מֵאן דְּאֲשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא כְּאֵלּוּ אֲשְׁתַּדֵּל בֵּיה בְּשִׁמְא קַדִּישָׁא** - מי שעוסק בתורה כאילו עוסק בשם הקדוש הוי"ה, שהוא כללות עשר הספירות, **וְהָא אֲתַמַּר** - והרי כבר למדנו לעיל (לה) **דְּאוֹרֵייתָא כְּלָא חַד שְׁמָא קַדִּישָׁא עֵלְמָה אִיהִי** - שהתורה כולה שם אחד קדוש עליון היא, שהוא שם הוי"ה הכולל כל העולמות, **וּבְגִין דְּאִיהִי שְׁמָא קַדִּישָׁא** - ומפני שהתורה היא בחינת השם הקדוש הוי"ה, לכן **פִּתְחָא בְּבֵית** - לכן היא פותחת באות ב' תחילה, **דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּשִׁמְא קַדִּישָׁא** - כי אות ב' היא כללות השם הקדוש, כיון שהיא נרמזת בתלת קשרי מהימנותא - בשלושה קשרי האמונה, שהם 'חכמה בינה ודעת' הרמזים בשלושה קוים של אות ב' כמבואר לעיל, כי חכמה הוא כנגד אות י', בינה כנגד ה' ראשונה, ודעת כוללת חסדים וגבורות שהם כנגד אותיות ו"ה מן השם. לאחר שביאר מעלת העוסק בתורה שהוא כמתחבר עם שמו של הקב"ה, יוסיף עוד לבאר מעלת העוסק בתורה והמעלות העליונות שזוכה להן.

תָּא חֲזִי - בא ראה, **כָּל אֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא מִתְדַבְּקִין בֵּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** - כל אלו העוסקים בתורה מתדבקים בו בהקדוש ברוך הוא, **וּמִתְעַשְׂרֵי בְּעַשְׂרֵי דְּאוֹרֵייתָא** - ומתעשרים בכתרי התורה, **וְאֲתַרְחִימוּ לְעֵילָא וְתַתָּא** - ונעשים אהובים למעלה בין המלאכים ולמטה בין בני האדם. **וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹשִׁיט לוֹן יְמִינֵיה** - והקדוש ברוך הוא מושיט לו ימינו, והיינו שמתנהג עמו תמיד במדת החסד.

לאחר שביאר מעלת העוסק בתורה בכללות, יפרש מעלת העוסק בתורה בלילה.

כָּל שְׁכֵן אֵינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא נִמְי בְּלִילֵיא - כל שכן אלו שעוסקים בתורה גם בלילה, שיש לו את כל המעלות האלו. **וְהָא אוֹקְמוּתָא דְּאֵינּוּן מִשְׁתַּתְּפִי בְּשִׁכְנֵתָא** - והרי כבר העמיוה שעוסקים בתורה בלילה הם משתתפים עם השכינה המשבחת גם היא את הקדוש ברוך הוא בלילה, **וְאֲתַחְבְּרוּ כְּחַדָּא** - ומתחברים כאחד עם השכינה. **וְכַד אֲתִי צַפְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְעַשֵּׂר לְהוּ בְּחַד חוּטָא דְּחֶסֶד, כְּדִ לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא בִּין עֵלְאִין וְתַתָּאִין** - שיהיו ניכרים בו בין העליונים והתחתונים.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

